

Круглий стіл на тему “Польсько-український конфлікт у роки Другої світової війни: міфи і факти”

12 липня 2018 р. в УНІА «УКРІНФОРМ» відбулося обговорення проблеми “Польсько-український конфлікт у роки Другої світової війни: міфи і факти”. Захід відбувся у рамках співпраці Науково-дослідного інституту українознавства, Українського інституту національної пам’яті та історичного факультету Київського національного університету імені Т.Шевченка.

Модератором заходу виступив директор НДІУ, кандидат історичних наук **Богдан Галайко**.

У вступному слові він наголосив на ескалації ситуації польською стороною довкола питання польсько-українського протистояння в часі Другої світової війни. Насамперед, ці події варто розглядати у ширшому контексті польської державної політики супроти українців у міжвоєнний час, у період Другої світової війни і після її завершення (акція «Вісла» 1947 р.).

Нового поштовху сьогодні додають заяви теперішніх польських високопосадовців - президента та прем’єр-міністра, які наголошують на акті геноциду вчиненого супроти поляків та очікують, що офіційний Київ має покаятися за це. Водночас у Польщі спостерігається процес публічного переслідування істориків, дослідників теми, які наважуються наголосити на питанні українців, що були вбиті поляками у часі війни.

Метою зустрічі науковців із журналістами є спростування польських міфів щодо теми польсько-українського конфлікту в часі Другої світової війни. Також необхідним є донести до широкої громадськості перевірені через архівні джерела факти про трагічні сторінки історії.

Польща кваліфікує польсько-український воєнний конфлікт часів Другої світової війни як геноцид, вчинений українцями супроти поляків. Спочатку як гіпотеза в історіографії, а

потім як доконаний факт у польських медіа побутувала теза про те, що існувала "таємна директива" або наказ вищого керівництва ОУН та УПА про повну ліквідацію поляків на Волині.

Однак детальний аналіз історичних джерел ставить під сумнів їх автентичність, зауважує дослідник

Сергій Рябенко

Іншим аргументом польської сторони для оцінки цих подій як геноциду та ґрунтом для підготовки відповідних політичних рішень сейму та сенату є теза про те, що **11 липня 1943 року відбулася масова антипольська операція, під час якої було атаковано понад 100 сіл, де жили поляки.**

У цей день з 2016 року в Польщі відзначають “Національний день пам’яті жертв геноциду, здійсненого українськими націоналістами проти громадян Другої Речі Посполитої”.

Голова Українського інституту національної пам’яті, кандидат історичних наук, **Володимир В’ятрович**

зауважив, що операція, яка передбачала би одночасну атаку великої кількості населених пунктів, вимагала серйозної координації, і тому мала би залишити бодай якісь документальні сліди і в матеріалах УПА, і в звітах різних її територіальних підрозділів. Натомість такої інформації (принаймні поки що) не віднайдено. Жодних німецьких документів про акції цього дня поки теж не виявлено. Очевидно, що німецька окупаційна адміністрація не могла не помітити такої великої операції.

11 липня 1943 року трактується як точка відліку, яка дала моральне право полякам запустити механізм "відплатних акцій". Тому у Польщі наголошують, що до 11 липня не було польських акцій проти українців.

Науковий співробітник Інституту історії України НАНУ, кандидат історичних наук, **Яросла в Борщик**

, спростовує цю тезу, зауважуючи, що перша антиукраїнська акція з боку поляків відбулася у проміжку 8-10 березня 1943 р. у селі Переброди Луцького повіту. Уже у квітні події набули значно ширшого розмаху. Напади на українські села відбувалися на території п'яти з одинадцяти повітів Волинського воєводства: в Дубенському, Костопільському, Ковельському, Луцькому та Сарненському.

Керівник академічних програм Центру досліджень визвольного руху **Володимир Бірчак** розповів про переговори між українським та польським підпіллям у роки Другої світової війни. На його думку, сам факт таких перемовин теж ставить під сумнів тезу про геноцид, адже свідчить, що українці та поляки взаємно визнавали себе сторонами конфлікту, та навіть здійснювали спроби його залагодження.

Аргументом на користь геноцидної концепції, який використовують польські медіа та політики, є разюча диспропорція між польськими та українськими втратами. Кілька днів тому президент Польщі Анджей Дуда заявив, що в протистоянні було вбито 100 тисяч поляків і 5 тисяч українців. Ці спекулятивні цифри спростував у своєму виступі доктор історичних наук, професор **Іван Патриляк**. На його думку, під час українсько-польської локальної війни на території Холмщини, Грубешівщини, Берестейщини, Полісся, Волині й Галичини з кінця 1942 до кінця 1944 рр. українці втратили 13–16 тисяч осіб убитими (з яких близько 4 тисяч припадало на Холмщину, Грубешівщину і Підляшшя), втрати поляків 38–39 тисяч осіб.